

Accountantscontrole o

K(r)anttekening

Drs. J.G. Groeneveld RA RV

Inspecticide. Eind april 2005 hoorde ik dit woord voor het eerst op de radio. Een wethouder beklagde zich over de bemoeizucht van de rijksoverheid: regels en toezicht. Vrijwel op dezelfde dag, namelijk 27 april 2005, lees ik in Het Financieele Dagblad een pleidooi van prof. R. Vergoossen voor toetsing door de accountant van persberichten die over jaarcijfers gaan. Accountantscontrole dus op persberichten. Het moet niet gekker worden.

Eens per jaar wordt door een onderneming een jaarrekening gemaakt, vastgesteld en goedgekeurd. Daarvoor komt een hele machinerie in werking waarin governance-verhoudingen tamelijk nauwkeurig zijn bepaald. Ik houd er altijd van te denken dat de controlerende accountant de commissarissen van de onderneming helpt om de verantwoording door het management te controleren en te begrijpen.

Eens per jaar komt onherroepelijk dit moment waarop het management zich geconfronteerd ziet met zijn toezichthouders. Het management heeft de jaarrekening in concept klaarliggen. De accountant heeft zijn controle verricht en hierover rapport uitgebracht aan zijn opdrachtgevers. Hiermee goed gewapend, wordt door de commissarissen gesproken met het management. Moet het wel zus? Gaat het wel zo? Toelichting; uitleg; verklaring; aanpassing; verantwoording; goedkeuring.

Vanuit onafhankelijke posities kan dit mechanisme prima werken. Niemand van de betrokkenen zal in een specifiek geval zomaar toegeven dat van onafhankelijkheid geen sprake is. Vandaar dat zij die belang hebben bij de goede werking van dit

mechanisme, hun invloed moeten kunnen doen gelden bijvoorbeeld bij de benoemingen van de spelers. Dit zou één van de elementen kunnen zijn van toezicht door desbetreffende instanties zoals de AFM.

Moet het wel zus?

Gaat het wel zo?

Een ander element is dat de accountant geen twee heren kan dienen die onderling een tegengesteld belang hebben. Controle ten behoeve van de toezichthouder betekent dus ook uitsluitend een controle-opdracht bij de desbetreffende onderneming. Wanneer deze verhoudingen goed zijn geregeld, biedt de jaarrekening die daarvan de uitkomst is, een regelmatig terugkerend ijkpunt waarvan voor het management dat de voorstelling zou willen kleuren, zeker preventieve uitwerking zal uitgaan.

En dan nu het idee om persberichten te toetsen. Dat staat er tamelijk eenvoudig: toetsen. Bij een jaarrekening spreken we voor de betrokkenheid van een accountant nog steeds over controle. Nu dus toetsing. Zou toetsing minder diepgang hebben dan controle? Hoe ver reikt die dan? Zelf ben ik al heel lang voorstander van toetsing door de accountant van de jaarrekening zoals de onderneming die wil publiceren². Toetsing vraagt meteen naar de toetssteen. Voor een jaarrekening is die vraag al moeilijk te beantwoorden. En bij persberichten?

Toetsen waaraan?

- Toetsen aan externe bescheiden?
- Toetsen aan de goederenbeweging?
- Toetsen aan de quasi-goederenbeweging?
- Toetsen aan wettelijke voorschriften?

Toetsen waarop?

- Toetsen op coherentie?
- Toetsen op bestendigheid?
- Toetsen op systematiek?
- Toetsen op betrouwbaarheid?

Controletheorie moet voor de accountant het antwoord geven op de vragen wat te toetsen, hoe te toetsen en hoe om te gaan met de uitkomsten van de toetsingsprocedures.

op Persberichten

De persberichten: hoe en waaraan zou de accountant die willen toetsen? Aan de (nog niet) gecontroleerde jaarrekening? Een accountant geeft zijn verklaring bij de gehele jaarrekening. Een persbericht geeft daarvan slechts fracties. Zonder de context van het geheel kan de gewekte indruk onjuist zijn. Toetsing zou opleveren dat de verstrekte gegevens als zodanig juist zijn. En wat te doen als dit laatste niet het geval is: spreekrecht? spreekplicht?

Niet ondenkbaar is dat een controlerend accountant zich bij een bepaald persbericht zit te verbijten. Zijn frustratie speelt zich af in het kwadrant van te mogen spreken of te moeten zwij-

na dit bericht te hebben getoetst aan de jaarrekening die van een accountantsverklaring is voorzien. De accountant kan spreken met zijn opdrachtgever, de commissaris, die vervolgens het management kan aanspreken.

Wat te doen zolang de jaarrekening niet is gecontroleerd? Geen prognoses meer? Geen verwachtingen? Een spreekverbod voor de onderneming? Nee, volgens het voorstel: toetsing door de accountant. Die krijgt dan een akelige verantwoordelijkheid. Want zijn controle-object is de jaarrekening in haar geheel. En nu zou de accountant – publiekelijk of achter de schermen – moeten gaan verklaren dat het persbericht daar een goede indruk van geeft? Ik zou niet graag in zijn schoenen staan.

We willen graag tijdig en goed worden geïnformeerd. Vaker dan éénmaal per jaar. Door middel van tussentijdse berichten; persberichten; persconferenties; lunchpraatjes; toespraken, wat al niet meer. Eénmaal per jaar is er dat ijkpunt dat de jaarrekening behoort te zijn. Dat is van groot belang. De jaarrekening is net als de accountantsverklaring zelf. Zij mag niet ontbreken. Maar we gaan er niet op wachten. ●

Maar waarom en voor wie zou naar aanleiding van een persbericht de accountant moeten spreken?

gen. In dit kwadrant kan de discussie worden geplaatst over de positie van de controlerende accountant en de mogelijkheden die hij heeft bij uitingen van controlecliënten. In dat kwadrant hoort die discussie thuis en is zij in het verleden ook gevoerd.

Maar waarom en voor wie zou naar aanleiding van een persbericht de accountant moeten spreken? Iedere belanghebbende die zich door een persbericht bij de neus voelt genomen, kan zelf naar de rechter lopen om zijn beklag te doen – desgewenst

Notes

- 1 Directeur Wingman Business Valuators BV, Dordrecht/Leidschendam.
- 2 Groeneveld, J.G., Accountantsverklaring: bewering en toetsing, in: Bedrijfseconomie: hoe bestaat het; aanzetten tot een filosofische plaatsbepaling, redactie: H.W. Blom en J.J. Vromen, Stenfert Kroese, 1991.